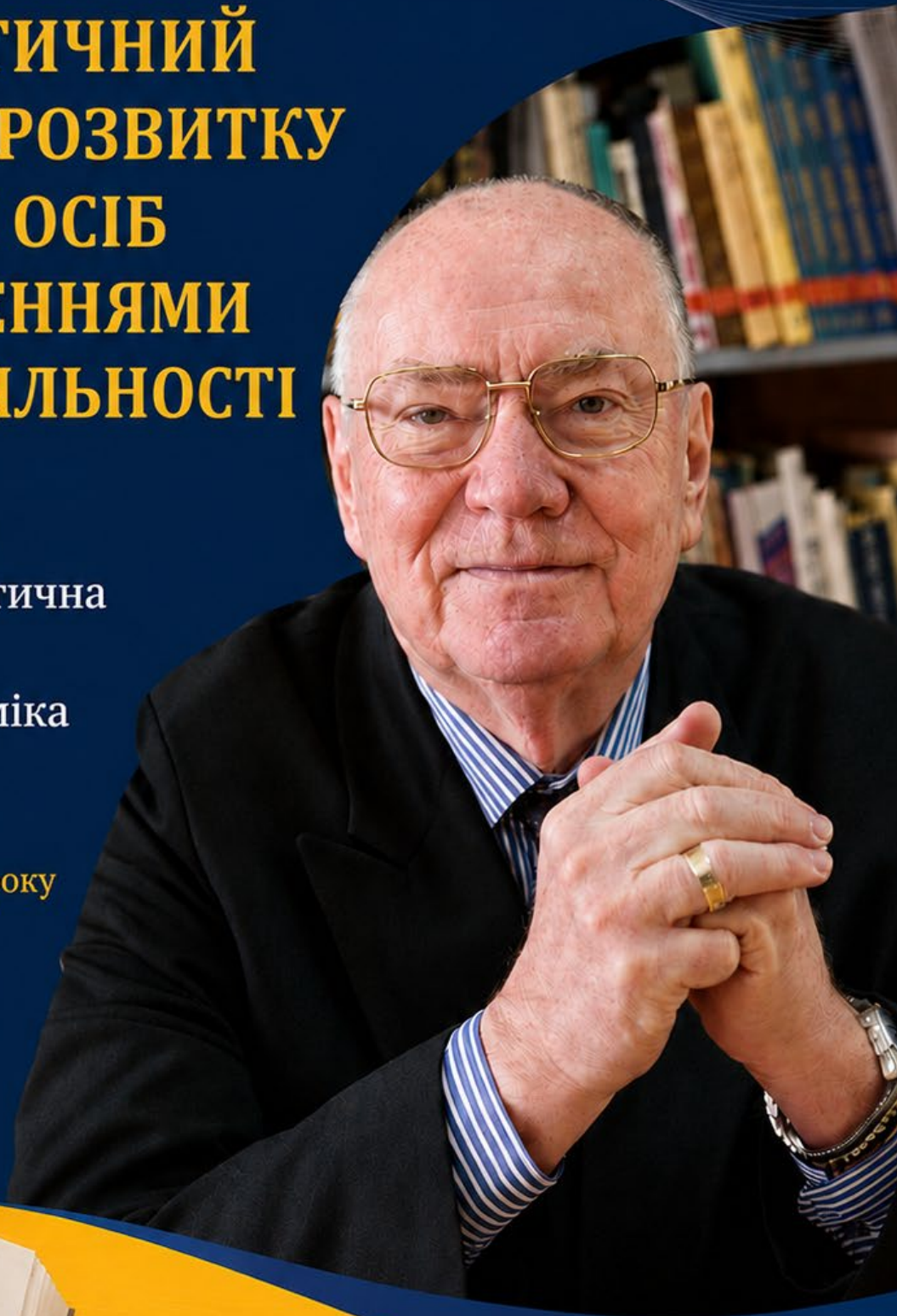
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ТА ОСВІТІ ОСІБ З ОБМЕЖЕННЯМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

І Міжнародна науково-практична конференція пам'яті академіка В.М. Синьова

13-14 березня 2026 року

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 378.091.3-056.2/.3:007.2]:005.745

Збірник матеріалів конференції рекомендовано до видання рішенням Вченої Ради факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Протокол № 6 від 28 квітня 2026 року)

Рецензенти:
О.В. Чеботарьова **–** доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Л. М. Руденко **–** доктор психологічних наук професор, завідувач кафедри спеціальної психології факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

За редакцією:
І.С. Маркусь – кандидата педагогічних наук, доцента, декана факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, президента громадської організації «Українська асоціація корекційних педагогів».
І.О. Сасіної – кандидата психологічних наук, доцента, завідувача кафедри освітньої реабілітації осіб з порушеннями зору факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

ISBN 978-966-931-359-1

Синергетичний підхід у розвитку та освіті осіб з обмеженнями життєдіяльності: збірник матеріалів **І Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка В.М. Синьова (13-14 березня 2026 року)** / за редакцією І.С. Маркусь, І.О. Сасіної. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026. 358 с. Електронне видання

УДК 378.091.3-056.2/.3:007.2]:005.745

Повну відповідальність за зміст, підбір, точність наведених матеріалів, цитат, статистичних даних, відповідної галузевої термінології, власних імен, джерел інформації, орфографію, плагіат та іншу інформацію, яка використана у публікаціях, несуть автори опублікованих праць

ISBN 978-966-931-359-1

© Факультет спеціальної освіти та соціальної політики, 2026
© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026

Список використаних джерел

1. Данілавічютє Е. та ін. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення: навч.-метод. посіб. Інститут спеціальної педагогіки і психології НАПН України, 2022. 847 с.
2. Марченко І. С., Мальцева І. Ю. Діагностика фонетико-фонематичної системи дітей із ФФНМ // Логопедія : наук.-метод. журн. 2016. № 8. С. 50–57.
3. Пасько В. В., Зелінська-Любченко К. О. Корекція фонетико-фонематичного недорозвинення мовлення у дітей дошкільного віку // Сучасні проблеми логопедії та реабілітації. 2018. С. 101–104.
4. Пінчук Ю. В. Технологія обстеження стану звуковимови у дитини з порушеннями мовленнєвого розвитку // Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2023. Вип. 45. С. 87–93.
5. Рібцун Ю. В. Особливості артикуляційної моторики у дітей п’ятого року життя із ФФНМ // Педагогіка здоров’я: зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 7 квіт. 2011 р.). Харків, 2011. С. 326–331.

А. Т. Цвігун
Викладач,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова (місто Київ)

КОМПЛЕКСНЕ АУДІОЛОГІЧНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ЯК ФУНДАМЕНТ ПРОЄКТУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СУРДОПЕДАГОГІЧНОГО МАРШРУТУ ДИТИНИ

Повноцінне функціонування слуху, як одного з провідних аналізаторів людського тіла є основою для гармонійного та своєчасного розвитку дитини. Слух впливає на мовленнєвий, когнітивний та психоемоційний розвиток, вводить індивіда у загальну соціальну структуру. Зростання кількості дітей з затримкою чи порушенням розвитку мовлення внаслідок різноманітних факторів: від екологічних і до соціально-культурних, – диктують необхідність проведення максимально точної та ранньої діагностики можливих порушень слуху.

Діагностичне аудіологічне обстеження – це комплексний процес оцінки стану функцій слухового аналізатора, який проводиться з використанням об’єктивних та суб’єктивних методів діагностики. Аудіологічне обстеження обов’язково є комплексним. Метою обстеження є визначення характеру, локалізації та ступеня порушення слуху. Під час обстеження враховується вік та інші особливості розвитку дитини [4; 5, с. 23-25].

Діагностика стану слухової функції є складним та багаторівневим процесом. Для побудови точного клінічного діагнозу фахівцем з діагностики та подальшої розробки індивідуального корекційного маршруту сурдопедагогом, фахівці застосовують принцип перехресної перевірки. Принцип перехресної перевірки вперше обґрунтували Дж. Джергер та С. Хейс у 1976 році – видатні американські аудіологи. Їх пояснення полягало у тому, що результати жодного

окремого суб'єктивного тесту у дитини не можна вважати остаточними та достовірними, поки вони не будуть підтверджені незалежним об'єктивним методом [1, с. 614-620].

Суб'єктивні або ж психоакустичні методи дослідження слухової функції безпосередньо опираються на свідому чи умовно-рефлекторну реакцію дитини у відповідь на звуковий подразник. Найбільшою перевагою діагностичного методу є здатність показати кінцевий результат роботи слухового аналізатора – як саме мозок дитини інтерпретує почуте. До суб'єктивних методів належать: умовно-рефлекторна аудіометрія, дитяча ігрова аудіометрія, тональна порогова аудіометрія, мовна аудіометрія, камертональні проби. Об'єктивні або апаратні, електрофізіологічні методи не залежать від волі, бажання чи рівня свідомості дитини. Високочастота техніка самостійно генерує звуковий стимул та фіксує фізико-акустичні чи нейрофізіологічні відповіді різних відділів вуха та мозку. До цих методів входять: імпедансометрія (тимпанометрія, акустична рефлексометрія), отоакустична емісія, коротколатентні слухові викликані потенціали (КСВП) [2; 3; 4].

Аудіологічне обстеження дітей з супутніми мовленнєвими порушеннями супроводжується значними методичними труднощами. До прикладу, традиційна суб'єктивна аудіометрія часто виявляється малоінформативною через нездатність, небажання чи швидку втомлюваність дитини. У той час як ізольоване застосування виключно сучасних об'єктивних методів, що не вимагають активної участі обстежуваного, має певні обмеження. Ці методи мають високий рівень достовірності, фіксуючи електрофізіологічну цілісність провідних та рецепторних шляхів слухового аналізатора, не відображаючи кінцевого нейрокогнітивного етапу. Не відбувається процес свідомого підкіркового сприймання та обробки інформації.

Результати комплексного аудіологічного обстеження є фундаментом для ефективного сурдопедагогічного супроводу. Натомість інтеграція цих показників із суб'єктивними реакціями дитини дозволяє уникнути хибних інтерпретацій, чітко диференціюючи порушення слуху у дитини від подібних порушень розвитку та інших розладів. Виключно комплексна оцінка гарантує своєчасне та повномірне використання ранніх років життя для корекції вторинних порушень, як наслідку порушення слуху, а також проєктування релевантного корекційно-розвивального маршруту. Усі ці фактори забезпечують максимальну результативність процесу подальшої слухо-мовленнєвої абілітації.

Список використаних джерел

1. Jerger J., Hayes D. The cross-check principle in pediatric audiometry. Archives of Otolaryngology. 1976. Vol. 102, No. 10. P. 614-620.
2. Заболотний Д. І., Мітін Ю. В., Драгомирецький В. Д., Заболотна Д. Д. Оториноларингологія : підручник. Київ : Медицина, 2022. 472 с.
3. Кожушко Г. М., Прокопович О. А. Методи діагностики порушень слуху у дітей // Медсестринство. 2018. № 2. С. 37-39.
4. Порядок надання медичної допомоги з організації скринінгу та діагностики порушень слуху у дітей : затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29.04.2025

№ 736. Київ, 2025. 12 с. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0746-25/print (дата звернення 02.03.2026).
5. Шевченко В., Круглик О., Шепеленко Н. Сурдопедагогічна реабілітація глухих дітей і дорослих із системами імплантаційного слухопротезування: поради фахівцям та батькам : методичний посібник. Київ : ТОВ «Юрка Любченка», 2025. 160 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734352/1/gluhi_posibnik_print.pdf (дата звернення 02.03.2026).

В. М. Шевченко
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри сурдопедагогіки та сурдопсихології імені Миколи Ярмаченка Український державний університет імені Михайла Драгоманова (місто Київ)
А. Б. Анплеєв
здобувач вищої освіти,
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (місто Київ)

БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВІЙСЬКОВИХ З ІНВАЛІДНІСТЮ ЯК ЧИННИК ЇХ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

Безперервний психолого-педагогічний супровід військових з інвалідністю в сучасних умовах постає як складна багатовимірна система підтримки, що забезпечує не лише відновлення порушених функцій чи адаптацію до нових життєвих обставин, але й створює передумови для соціальної мобільності особистості. У ситуації, коли військовослужбовець унаслідок поранення або інших наслідків служби зустрічається зі стійкими обмеженнями життєдіяльності, змінюється не тільки його фізичний стан, але й система життєвих орієнтацій, соціальних ролей і способів взаємодії зі світом [1, 236].

Втрата попередніх можливостей або зміна професійної ідентичності нерідко супроводжується кризою смислів, що потребує системного втручання, спрямованого на відновлення суб’єктності та активної життєвої позиції. Саме в цьому контексті безперервний супровід набуває значення не епізодичної допомоги, а довготривалого процесу, що охоплює різні етапи життєвого шляху.

Соціальна мобільність у випадку військових з інвалідністю виступає як інтегральна характеристика їхньої здатності змінювати своє соціальне становище, включатися у нові сфери діяльності та відновлювати активну участь у суспільному житті. Вона передбачає не лише професійну переорієнтацію, але й формування нових моделей взаємодії з оточенням, розвиток внутрішньої готовності до змін і здатність долати бар’єри. Така мобільність не є автоматичним наслідком реабілітації; вона формується під впливом цілеспрямованої психолого-педагогічної підтримки, яка спрямована на розвиток